

DOI <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-227-2-61>

**GRAPHIC MEANS ACTUALIZING
THE MULTIMODAL METAPHOR “LIFE IS A BOOK”
ON THE EXAMPLE OF THE FILM “THE FRENCH DISPATCH”
BY WES ANDERSON**

**ГРАФІЧНІ ЗАСОБИ АКТУАЛІЗАЦІЇ
МУЛЬТИМОДАЛЬНОЇ МЕТАФОРИ «ЖИТТЯ – ЦЕ КНИГА»
НА ПРИКЛАДІ ФІЛЬМУ «ФРАНЦУЗЬКИЙ ВІСНИК»
ВЕСА АНДЕРСОНА**

Shnaider A. A.

*Postgraduate Student at the Applied
Linguistics Department
Lesya Ukrainka Volyn National
University
Luts'k, Ukraine*

Шнайдер А. А.

*аспірантка кафедри прикладної
лінгвістики
Волинський національний університет
імені Лесі Українки
м. Луцьк, Україна*

Упродовж останніх десятиліть дослідження мультимодальних та візуальних метафор у кінодискурсі набувають усе більшої поширеності. Про це свідчить поява наукових праць, зокрема Чарльза Форсевілія, Тревора Віттока, Пола Лестера та інших. Здебільшого у фокусі уваги науковців знаходяться саме візуальні кінематографічні елементи, які є ключовими для цього виду мистецтва. Однак крім цього, кіно має великий спектр додаткових характеристик, які уможливають передачу художнього змісту. Йдеться про музику, мовлення, акторську гру (постановку), побудову образів, звукові ефекти, тощо.

Метафора є основним інструментом для створення художніх образів у фільмах через свою універсальну природу (здатність бути втіленою у візуальній, мовленнєвій, звуковій формах, тощо). У цьому контексті слушним є твердження Лакоффа і Джонсона [2], які вважають, що сутність метафори полягає в перенесенні рис/якостей одного концепту (концепту-джерела) на інший (концепт-ціль). Залежно від того, якими модусами втілений кожен з концептів можемо виділити мономодальні метафори (виражені одним модусом) та мультимодальні (виражені кількома модусами) [1, с. 5]. Прикладом мультимодальної метафори може слугувати метафора «ЖИТТЯ – це КНИГА»

актуалізована у фільмі «Французький вісник» американського режисера Веса Андерсона. Ця метафора ґрунтується на структурній подібності: життя, як і кожна книга, має сюжет, (містить інформацію про певні події, місця, людей, стосунки), складається із зав'язки (дитинство), кульмінації (зрілий вік) і розв'язки (літній вік), а також має розділи (певні важливі періоди).

Події стрічки розгортаються навколо редакції газети в одному з французьких містечок. Працівники повинні відібрати історії, які увійдуть до прощального випуску видання і кожен з них зачитує свою розповідь, яка паралельно розгортається на екрані.

Концепт-ціль аналізованої метафори «ЖИТТЯ» виражений вербально (іншими словами, сюжетно) перед нами – фрагменти життєпису окремих осіб, представлені низкою оповідачів. Концепт-ціль «КНИГА» має візуальне втілення. І хоча саму метафору можемо назвати конвенційною (традиційною, «стертою», адже вона апелює до цілком сталих асоціацій, повною мірою зрозумілих представникам різних культур «життя це – розповідь»), однак її візуальне втілення видається доволі креативним.

Весь фільм поділений на розділи, які відповідають кількості історій. На початку кожного з них ми бачимо своєрідний кадр-палітурку з ілюстрацією, яка зображує автора відповідної історії (рис.1). Передусім, інтерес для глядача в таких кадрах становить шрифт. Як зазначає Л. Л. Макарук: «Шрифт не лише технічний засіб та невід'ємний типографічний елемент, це паравербальний компонент, який має широкую палітру, що уможливує різні маніпуляції й задовольняє найкреативніших та найвибагливіших комунікантів» [3, с. 186].

Рис. 1.

Рис. 2.

Кадри з фільму Веса Андерсона «Французький вісник» (2021) (1)

Вибір шрифтів та інших графічних елементів зумовлений задумом автора і виконує низку функцій. На рисунку 1 спостерігаємо типовий газетний шрифт, який свідчить про те, що перед нами ні що інше, як сторінка майбутнього випуску «Французького вісника», над яким зараз працюють герої. Розміщення тексту на сторінці, розташування заголовку (по центру, виділення жирним шрифтом) відповідає традиційній архітектоніці статей у газетах. На відміну від рисунку 1, газетні шрифти на рисунку 2 бачимо не на шпальтах видання, а на стінах будівель. Так могла б виглядати сторінка з оголошеннями наприкінці випуску, яка раптом «опиняється» на фасадах міських будівель.

Типографічні шрифти «пронизують» містечко Анві, у якому розгортаються події: кожен вказівник, вивіска, етикетка неодмінно буде передавати саме цей старомодний і дещо ностальгічний друкарський стиль у різних варіаціях. У стрічках Веса Андерсона шрифт завжди виконує важливу функцію уніфікації простору, така єдність шрифтів створює ілюзію єдності світу кінокартини й створює відповідну стилістику, атмосферу. Зауважимо, що використані вінтажні шрифти відображають стиль французької типографії середини минулого століття, яким надихнулися дизайнери стрічки. Крім того, це – невід’ємна візуальна частина «книжкової» метафори. Автор нагадує, що ми знаходимося на сторінках умовної книги і перегортаємо її сторінки, рухаючись від розділу на розділу.

В окремих кадрах ми також бачимо письмові повідомлення, коли нам представляють фрагменти заповіту головного редактора «Французького вісника». Тут крім варіації шрифтів (рукописний і друкований) можемо також спостерігати велику кількість непіктографічних знаків (знаки пунктуації, абrevіатури, умовні позначення, тощо [4, с. 68]).

Угорі над друкованим текстом бачимо редакторські примітки, що залишив герой, коли виправляв роботу секретаря, наприклад, скороченням “*sp*” позначено орфографічні помилки (від англ. “*spelling*”), а стрілка вгору позначає пропуск слова. Такі кадри дозволяють глядачу відчутися учасником подій, адже надають можливість поглянути на ще не завершений документ, детально роздивитися почерк героя, ніби зазирнути по інший, «робочий» бік фінального випуску газети і щоденної рутини персонажа. Таким чином, маємо підстави говорити про дві важливих функції використання графічних засобів у межах цієї метафори: втілення певних індивідуальних рис/звичок/особливостей героїв та залучення глядача до подій, як «читача» історії, що розгортається перед ним.

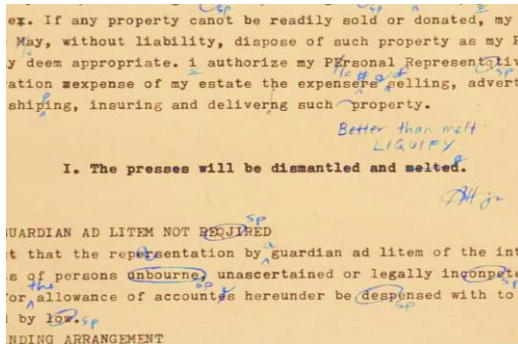

Рис. 3.

Кадр з фільму Веса Андерсона «Французький вісник» (2021) (1)

Отже, мультимодальна метафора «ЖИТТЯ – це КНИГА» у фільмі Веса Андерсона «Французький вісник» актуалізована вербальними та візуальними складниками. Серед візуальних елементів варто виділити низку письмових фрагментів тексту продемонстрованих у кадрі, серед них: газетні статті, уривки документів, вивіски, оголошення, тощо. У вказаних фрагментах використано різні шрифтові варіації, а також непіктографічні елементи (абревіатури, умовні позначення), якими послуговуються для уніфікації простору всередині кінофільму та доповнення його стилістики, залучення глядачів до подій на екрані та передачі інформації щодо персональних характеристик героїв.

Література:

1. Forceville Ch. Visual and Multimodal Metaphor in Film. *Embodied Metaphors in Film, Television, and Video Games*. London, 2015, p. 17–32.
2. Lakoff G., Johnson M. *Metaphors We Live By*. Chicago, 1980, 242 p.
3. Макарук Л. Л. Мультимодальність сучасного англомовного мас-медійного комунікативного простору : дис. ... д-ра філол. наук : 10.02.04. Луцьк, Запоріжжя, 2019. 635 с.
4. Макарук Л. Л. Невербальні та паралінгвальні семіотичні ресурси в лінгвістичних студіях ХХ–ХХІ століть: прикладний аспект. *Закарпатські філологічні студії*. 2018. Вип. 5. С. 66–72.

Список джерел ілюстративного матеріалу:

1. Anderson W. *The French Dispatch of the Liberty, Kansas Evening Sun (The French Dispatch)* [Motion picture]. United States: Searchlight Pictures, 2021.